

SITUATION

#280

FEBRUARI 2021
ÅRGÅNG 26

S

T

M

PRIS: 60 kronor
SÄLJAREN ERHÅLLER HÄLFTEN

Peter Grönlund

Manuskripten till
filmerna *Tjuvheder*
och *Goliat* ges ut
som bok

SARA FERLANDER | HANS GUNNARSSON | I VÄNTAN PÅ VACCINET | FRIDA HYVÖNEN

A-kassan är viktigare än någonsin.

Gå med i dag på
akademikernasakassa.se

Akademikernas a-kassa är Sveriges största a-kassa. Hos oss är 750 000 akademiker med för att känna trygghet om det oförutsedda händer. Läs mer på akademikernasakassa.se

INNEHÅLL

FEBRUARI 2021

Sara Ferlander

Stadsplaneringen i Stockholm har traditionellt styrts av män och tagit mäns behov i beaktande. Med sin forskning vill hon ta reda på vad det är unga kvinnor i förorten saknar.

KAI RAUHANSALO

Sidan 12.

SARA MACKEY

Hans Gunnarsson

Med novellsamlingen *Bormann i Bromma* utgick han från Martin Wickströms måleri och skrev sig genom trögheten han skapat med att tvinga sig själv att skriva i första person pluralis. Efter ett par noveller blev han vän med stilen.

Sidan 30.

ANNELI HILDONEN

"Det är ett annat sätt att tänka, ett gestaltande, ett annat sätt att skriva levande bilder."

Att skriva filmmanuskript är sin egen konstform. Men om man är noggrann med sitt treatment och behåller kärleken till berättelsen är det, enligt regissör **Peter Grönlund**, bara "att banka ut skiten sen".

Sidan 16.

ALLTID I SITUATION STHLM

9 Situation Waldersten

Månadens bild av konstnär Jesper Waldersten.

10 Gata fram och tillbaka

Ensittravägen, Stora Essingen.

29 Korsord

Lös månadens kryss.

30 Svepet

Frida Hyvönen släpper ny skiva, Gustav Lindh årets Shooting Star, Philoméne Grandin skriver bok om sin pappa Izzy Young, med mera.

32 Dåtid Sthlm

Februari 1988.

GATUPLANET

5 Säljaren

Jan Söderberg.

14 Med egna ord

Säljarnas sidor – texter från gatan.

23 I gatuplanet

- Markku Ranta var statist
- Redo att vaccinera hemlösa
- "Svårare för dem att komma in"
- Regionen om samordningen.

I väntan på vaccinet

Mottagningarna i Stockholm för hemlösa personer står redo att vaccinera. Många i den gruppen tillhör riskgrupp och andra dosen vaccin kan ges på plats på gatan eller härbärgat.

ISTOCKPHOTO

Sidan 24.

Omslag #280

Anneli Hildonen
fotograferade
Peter Grönlund.

SITUATION

REDAKTION Chefredaktör och ansvarig utgivare Ulf Stolt, ulf@situationsthlm.se, 08-54595390 **Reporter** Gerd Eriksson, gerd@situationsthlm.se, Maria Hagström, maria@situationsthlm.se (föräldraledig), **Art Director** Johan Olsson **Webbredaktör** Jenny Lindroth **Medverkande fotografer och illustratörer** Anneli Hildonen, Magnus Sandberg, Jesper Waldersten. För osignerat material svarar redaktionen. Redaktionen ansvarar ej för insänt icke beställt material. **Hemsida** www.situationsthlm.se **E-post** red@situationsthlm.se

Räckvidd 100 000 läsare (Orvesto konsument 2020:1) **Upplaga** 16 000 ex/mån (TS helår 2020) ISSN: 1400-4437 **LEDNING & ADMINISTRATION** VD Pia Stolt, pia@situationsthlm.se, 08-54595387

Adress Torkel Knutssongatan 37, 118 49 Stockholm **Tel** 08-54595381 **Organisationsnummer** 556649-1071 **Plusgiro/Bankgiro** pg. 25 5989-6 bg. 5774-9327 **SOCIAL VERKSAMHET**

Verksamhetschef, sociala verksamheten Jenny Lindroth, jenny@situationsthlm.se, 08-54595388 **Samordnare** Ingmar Olofsson, ingmar@situationsthlm.se, 08-54595381, Jonas Svensson, jonas@situationsthlm.se, 08-54595381 **Telefonnummer distribution** 08-54595381 **Öppettider** Måndag till fredag kl. 8-15 **Organisationsnummer** 8024 11-1497 **Plusgiro/Bankgiro** pg. 28 19 18-3 bg. 5357-3259 **ANNONSERING & PRENUMERATION** Herman Sundgren, herman@situationsthlm.se, 08-54595394, Catharina Persson, catharina.persson@mediakraft.se, 070-977 20 20 Robert Wallner, robert.wallner@mediakraft.se, 070-992 53 43 **Privatprenumeration** 11 nummer kostar 660 kronor **E-post** situationsthlm@pressdata.se

Tryck V-TAB Vimmerby 2020 **Miljö** Plasten runt tidningarna är en PE-folie. Den är återvinningsbar och lämnas i containern för plast vid återvinningsstationerna.

441 Tryck 428

VILLA

VOVVE

VRÄKT

Men det slutar inte där.

Det gick kanske inte riktigt som planerat. Kanske var det drömmar som blev så stora att det till slut inte fanns något kvar. Eller så gick det bara åt skogen. Att vara hemlös är inte ett val, men att sälja Situation Sthlm är det. Det är att inte ge upp och att jobba för en framtid och drömmar igen. Precis som du gör.

SITUATION
S T H L M

FAKTA HEMLÖSHET

33 250 personer lever i hemlöshet i Sverige, enligt Socialstyrelsens definition av hemlöshet.

Där ingår personer i akut hemlöshet, personer som saknar boende efter institutionsvistelse, personer som bor inom den sekundära bostadsmarknaden och personer som bor kortsiktigt hos familj, släkt eller andra privatpersoner.

I Stockholm vistas enligt den senaste mätningen 7 247 hemlösa personer och av dessa lever 1 558 i akut hemlöshet.

OM SITUATION STHLM

Sedan 1995 säljs Situation Sthlm av hemlösa människor i Stockholm och Mälardalen.

Konceptet med gatutidningsförsäljning har visat sig vara en framgångsrik metod att arbeta med hemlösa människor på, eftersom det ger tidningssäljaren en möjlighet att tjäna egna pengar genom att arbeta, samtidigt som tidningen – i sig – fungerar som en kanal för påverkan, opinionsbildning och debatt kring frågor som rör de hemlösa säljarnas situation.

Situation Sthlms sociala verksamhet med arbete och sysselsättning, individuellt stöd och motiverande samtal, skri-varverkstad och möjlighet att ha sin post hit, café, tillgång till datorer, telefon och juridisk rådgivning, fyller en mycket viktig funktion för de hemlösa människor som tar del av verksamheten.

Närmare 80 procent av Situation Sthlms säljare upplever en positiv förändrad livssituation sedan de började sälja Situation Sthlm.

"Tar man en öl eller en kaffe blir man ju röksugen av gammal vana."

Jan Söderberg

Du slutade visst röka i fredags.

– Ja, det gjorde jag. Jag rökte några bloss på en Glenn bara på torsdagen på kvällen, benen blev kalla. Jag blev livrädd. Jag har halva paketet kvar.

Hur känns det i dag?

– Det känns bra. Jag var lite röksugen första dagarna. Tar

man en öl eller en kaffe blir man ju röksugen av gammal vana, då släpper det ju lite i hjärnan. Och jag försöker att inte dricka alkohol över huvud taget, det är inte bra när man är gammal.

Jan Söderberg säljer tidningen i Liljeholmen, där han stått och sålt "till och från ganska länge" för att det är bra strömning av människor där.

Situationist "Dela gärna våra inlägg så hjälper du andra att hitta säljare."

Låt *Situation Sthlms* säljare bli en del av ditt sociala medieflöde. Följ oss på Instagram: @situationsthlm.

UR ARKIVET: #38, APRIL 2000

Tecknaren **Hans Arnold** ritade sig själv som drake i ett spontant självporträtt, ett stort reportage om häxor och häxprocesser som alltså pågår och ett reportage från Shera-tongaraget och det fåtal streetskejtare som i början av nittiotalet skejtade där.

Biskop **Caroline Krook** berättar om brev och biskopsvördnad.

Frivilligorganisationernas härbärgen för en ojämn kamp mot droger, sprit och vapen som förs in, ett drogpreventivt kunskapscenter ska inrättas.

Fattaru släpper sin första ep, MansSeminarium hålls på Barnens Ö, **Helena Ljungström** debuterar med boken *Fåglar och annat* och **Stelbullen&Klang** befinner sig innanför straffområdet.

Raines Dagbok del 21, Qwertyuioi, 5 minuter med..., säljaren Peter fotograferar stan och Myrorna vill föryngra sin kundkrets. Och seriefiguren Niel råkade köpa två vänsterskor.

SAGT I SOCIALA MEDIER

INSTAGRAM @avantgardet_bandet **Fantastiskt!** Så fint att få höra och se stjärnorna och deras tankar och känslor! Hälsa alla!

FACEBOOK @Lotta Bali **Hos oss på Ica Maxi Hälla Västerås står Elias och säljer. Bästa goa Elias, alltid glad och positiv.**

INSTAGRAM @magnuslignell **Tack alla ni som säljer Situation Sthlm. Jag är uppe nästa helg och då skall jag jaga tag i det senaste numret.**

FACEBOOK @Eva Karlsson **Jag hoppas era önskningar blir uppfyllda. Tuffa pass står ni där och säljer. Ni är Stockholms hjältar för mej.**

@prastjeanette (via Instagram):

"Bland det vackraste jag hört, när säljaren Bosse sjöng "En enkel sång om frihet" helt ensam utan instrument. Tack för den fina stunden!"

Bosse är en av dem som till vardags sjunger i Gatans kör.

Ledare

Tjuvheder och Goliat blir bok

DET FINNS EN scen i Peter Grönlands film *Goliat* som i manuskriptet bara är en kort regianvisning på två rader och tre replikbyten, varje replik bara några ord lång.

Men den säger oändligt mycket om det vi ser.

Sonen, tonåringen Kimmie, ska överta sin pappas plats som familjeförsörjare – sälja amfetamin på stan – nu när pappan ska in och avtjäna ett kortare fängelsestraff. En natt råkar han höra när de vuxna talar om att det bara finns han nu, att han måste hjälpa till.

"Han är bara en grabb...", inflikar hans pappa Roland. Hans mamma Carina svarar: "Han har haft en längre barndom än jag hade".

– Det har jag snott från *Flykten från Alcatraz*, när Clint Eastwood står framför en fängelsedirektör, och han frågar: "Hur var din barndom?". Och han svarar bara: "Kort". Jag kände att den grejen snor jag och formulerar om, den ska in på nåt sätt. Det blir en annan kontext här, men det är bra.

Det ges inte ut många filmmanuskript i bokform i Sverige.

Men nu kommer boken *Ett Sverige i marginalen* med Peter Grönlands manuskript till filmerna *Tjuvheder* och *Goliat* – två rikligt Guldbaggebelönade filmer som båda har sina rottrådar i Situation Sthlms sociala verksamhet.

I STOCKHOLM STÅR mottagningarna där hemlösa personer söker vård eller får behandling redo – får de bara vaccin så kan de sätta igång och vaccinera direkt. Och uppsökande verksamheter kan ge den andra dosen på plats på gatan.

Sara Ferlander undersöker hur unga förortskvinnor använder stadsrummet och vilka behov de har – sett till den stadsplaneringen som i dag mest utgår från mäns behov.

Och Frida Hyvönen ser det som att vaska efter guld.

Ulf Stolt
chefredaktör & ansvarig utgivare
ulf@situationsthlm.se

Thomas Rydberg är en av dem som gör stenläggningen till det nya torget i Kärrtorp.

– **VI SKA SÄTTA** 150 000 gatstenar i måtten en gång en decimeter och ungefär 60 000 mindre stenar i måtten fyrtio gånger fyrtio centimeter. Tillsammans ska de bilda 150 cirklar i olika storlekar över torget. Det här är ett av de större stenläggningsjobb jag gjort under mina 35 år som stenläggare i Stockholm.

– Utsättarna mäter var cirkeln ska vara sen använder vi ett rosa snöre som kallas simpelkort för att få enhetlig höjd på stenarna i cirkeln. Stenarna är i svensk granit och vi sorterar dem för hand därför att vissa är lite smalare, andra lite bredare och de behöver vi hugga till för hand.

– Vi murar fast stenarna, vilket är lite speciellt, annars lägger man sand emellan. Det funkar inte här på torget eftersom dagens sopmaskiner suger upp den och då skulle stenarna lossna. Vi använder ett färdigblandat bruk med fördröjd brinntid, vi har sju timmar på oss. Efter det går det inte att ångra sig och det kanske också är viktigt att säga att stenarna inte heller går att ta loss och kasta.

– Det tar dubbelt så lång tid att sätta stenarna med cement jämfört med sand. Vi hinner ungefär femton kvadratmeter per dag och vi ska vara klara till sommaren. Hittills har vi satt 30 000 stenar.

– Jag har aldrig fått så många glada tillrop under något jobb som jag fått här i Kärrtorp. Folk stannar upp och kommer med beröm och säger att de tycker att det blir snyggt med ringarna i sten.

BERÄTTAT FÖR **GERD ERIKSSON**
FOTO AV **MAGNUS SANDBERG**

HUVUDSTAN

89

sökningar i Stockholm utfördes förra året av Missing People. Ökad psykisk ohälsa och folks isolering till följd av pandemin är en förklaring till ökningen, enligt Magnus Idebro, styrelseordförande Missing People. Cirka 80 procent av dem som eftersöks återfinns vid liv. Ungefär 140 000 insatstimmar gick åt för att söka efter anmälda, försvunna personer.

113

miljarder är budgeten för Region Stockholm 2021. Det är 12,08 kronor per intjänad hundralapp för oss stockholmare.

Lars-Olas mördare dömd till 14 års fängelse

BROTT Den 28-åriga man från Litauen, som sedan fjärde juli förra året suttit häktad och åtalats för mordet på Situation Sthlms säljare Lars-Ola Arrhusius, har fått sin dom.

Tingsrätten konstaterar att det föreligger ett så kallat likgiltighets-upsåt. Gärningsmannen har alltså varit likgiltig inför det faktum att Lars-Ola Arrhusius kan dö i samband med att han – vilket gärningsmannen erkänt både i förhör och vid rättegången – håller för hans mun och näsa till dess han blir medvetslös.

Om påföljden skriver tingsrätten: "Vid en samlad bedömning finner tingsrätten att omständigheterna är sådana att påföljden ska bestämmas till ett tidsbestämt straff. Med hänsyn till tillvägagångssättet och gärningens allvarlighet uppgår straffvärdet till fängelse i fjorton år. Påföljden ska således bestämmas till fängelse i fjorton år."

Mannen döms också till utvisning efter avtjänat straff och förbjuds att återvända till Sverige.

ULF STOLT

"Under pandemins första månader var våra prognoser mörka. Vi gick tillbaka till 90-talskrisen och tittade på hur det såg ut då och förväntade oss en liknande utveckling."

Men personer med skulder hos Kronofogden har inte ökat nämnvärt, enligt Kronofogdens analytiker Johan Krantz.

Toalettsituation Sthlm

SANITET Det finns 100 offentliga toaletter i Stockholm med omnejd. 70 av dem är avgiftsfria och helautomatiska. Flitigast använd är den på Sveavägen, vid Adolf Fredriks kyrka – den hade 1 392 besök i december. Minst antal besök hade Trudeluttens lekpark i Husby med

50 besök under samma period.

Toaletterna städar sig själva efter varje besök.

Det finns en karta över var de avgiftsfria toaletterna finns och dagsaktuell statistik för varje toalett med antal besök, hur många gånger den städats sig själv liksom om den skulle vara under reparation.

Att städtillfällena ibland är färre än besöken i statistiken beror på att vissa besökare går in efter varandra utan att låsa dörren. Eller ber någon passa utanför.

FOTNOT: Se aktuell statistik på: jcdecaux.se/toasthlm.

GERD ERIKSSON

Brist på plexiglas i stan

SKYDD De finns i affärer, på bussar, hotellreceptioner, mellan borden på restauranger och skrivborden på kontor. Plexiglasen som ska skydda oss från smitta.

Skivorna i plexiglas tillverkas i Europa och sågas, limmas, bockas och fräses sedan till rätt mått av olika plastfirmor i Stockholm.

Nu när efterfrågan ökat och även vissa gränser är stängda är det svårare att få tag i vissa tjocklekar, speciellt de som är 1 till 5 mm.

– Det är upp till tre veckors väntetid på dem just nu. Så har det aldrig varit förut, säger Marianne Bergendahl på Plastic Produkter i Bromma, som nyligen fick en beställning på skydd till chaufförerna på Delfinbus-

sarna i Stockholm.

Plexiglas är egentligen akrylplast och den går att återvända genom att mala ner den och sedan göra nya skivor.

GERD ERIKSSON

Tiden går
medan livet
springer.

Ensittarvägen, Stora Essingen 10.31-10.58

Resterna av ett nyårsfyrvärkeri, en plåtlåda målad som ett hus, häckar, ved travad i ett öppet garage, en snögubbe med morot som näsa och en vit hund som står tyst. Året har precis börjat på Ensittarvägen. **TEXT ULF STOLT FOTO MAGNUS SANDBERG**

NATTENS OCH MORGONENS snöfall ligger kvar.

Plog- och sandbilen har varit förbi och det har bildats en liten vall utmed den sida av gatan som har jämna husnummer.

Vänster sida av gatan är helt tom på bilar, då det är städgata mellan 9-14 på tisdagar. En man i blå jacka och grova kängor har just avslutat snöskottningen. Han har prydligt röjt av runt bilen och framför huset och gången fram och trappan ner. Han lutar skyffeln mot sidan av huset, går tillbaka uppför trappan och på vägen ner sedan sandar han varje trappsteg framför sig noggrant – strör långsamt

ut sanden från höger till vänster så han får sand över hela.

Det står en vit hund bakom ett grönt staket vid ett hus en bit bort. Obunden. Den bara står där och tittar. Efter en stund vänder den och går bort och runt huset till baksidan.

Två 25-kilos säckar med gatusalt ligger på avsatsen vid trappan upp från garaget vid nummer 14. Ingen har varit ute och skottat, den låga snövallen ligger kvar men det är två hjulspår tvärs över och spår på gatan av en utbackning och ivätkörning.

SNÖN TÄCKER SKYLTEN "Kör sakta – lekande barn" som sitter uppsatt på

en stolpe som sitter på den sida av gatan med udda nummer, precis där den svänger lite mjukt åt höger.

I trädgården nedanför berghällen med flaggstången på framsidan vid nummer nio, har det byggts en snögubbe. Klotten som staplats på varandra innehåller dock en hel del löv, så snögubben är aningen mer brunspräcklig i färgskalan, än klassiskt vit. Snögubben har fått grenar till armar, morot till näsa och clementiner – ser det ut som – till ögon. Vad han har fått som huvudbonad är svårt att se, men det ser ut som en färgglad liten kartong, typ asken till en julklappsleksak.

Vid den gröna plastbrevlådan: "Varning för halka, håll i räcknet."

På gatuskylten som markerar cykelvägen ner mot Essingeringen sitter en plåtlåda – för post eller tidningar? – som målats att se ut som ett hus, med fönster och dörrar. Bredvid den en markering till brandkåren att det är 0,5 meter till vattenkopplingen i gatan.

Det står en liten tomt vid dörren i toppen av en trappa på tegelhuset mitt emot huset där det står en blå bil med takbox parkerad.

Det är åtta hus utmed sidan av gatan med jämna nummer, elva hus på sidan av gatan med udda nummer.

Kvarteret på jämna sidan heter Dungen, kvarteret på udda sidan heter Fruktträdgården.

De allra flesta har låtit växa häck ut mot gatan. Varierande höjder. Varierande sorter.

Mot innerväggen i ett öppet garage står det rikligt med ved travat. Det står en utegrill vid sidan av vedtraven och några säckar grillkol framför den. Två cyklar mot innerväggen. På uteplatsen ovanför står trädgårdsmöbler övertäckta med en grön presenning.

På den låga trädgårdsmuren till det sista huset mot Torggatan ligger resterna av ett nyårsfyrvärkeri. 🇸

Unga kvinnors röster och behov finns sällan med i stadsplaneringen. I en forskningsstudie på Södertörns högskola tittar Sara Ferlander på hur unga kvinnor i förorten upplever platserna där de bor. Vilka som är deras häng- och mötesplatser och vad de vill se mer av i sitt bostadsområde – sin stad – för att trivas.

TEXT GERD ERIKSSON FOTO KAI RAUHANSALO

SER STADSRRUMMET

Med en stadsplanering som traditionellt har styrts av män och för män blir det en skevhet i vilka behov som är rådande.

Stockholm växer så det knakar, det byggs om, byggs ut och förtätas.

Vi blir fler och fler stockholmare och de flesta kommer att bo i en förort eller i utkanten av staden. I takt med att staden växer ökar också segregationen mellan stadens rikaste och fattigaste delar.

Sara Ferlander och hennes forskarkolleger har i sin pågående studie träffat unga kvinnor i Flemingsberg, Fittja och Östberghöjden. Områden som byggdes under miljonprogrammet och där många av de boende i dag har migrationsbakgrund, är utrikesfödda och har arbetarklassbakgrund. Där pågår en omfattande upprustning och stadsutveckling och forskarna ville ta reda på vad de unga kvinnor som bor där har för behov och hur de använder olika platser i vardagen.

– Vi bad tjejerna att välja tre favoritplatser i sina bostadsområden. Parker, bibliotek och platser med aktiviteter enbart för tjejer som dans eller boxning, var några som nämndes. De saknade också platser där de kunde träffas och umgås. Att träffas hemma hos varandra är inte alltid ett alternativ på grund av trångboddhet.

Gemensamt för tjejerna i alla tre områdena var att de saknade sittplatser med tak som skyddade mot regn och rusk. Platser

där de kunde sitta ostört och prata med varandra.

Och för att det skulle kännas tryggt att gå dit skulle den platsen ligga i närheten av där de bodde.

– De önskade inte i första hand övervak-

DE VILL I STÄLLET FÅ OMRÅDET MER LEVANDE OCH TRIVSAMT MED MÄNNISKOR SOM RÖR SIG UTE.

ningskameror eller fler poliser utan vill i stället få området mer levande och trivsamt med människor som rör sig ute, vilket är ett annat sätt att skapa trygghet. De efterlyste också mer färg och grönska och platser för kulturella aktiviteter som musik och dans.

I MÅNGA OMRÅDEN byggs det spontanidrottsplatser för fotboll, basket och skateboard. Men de används till åttio procent av pojkar. Och trots att det är unga tjejer som mår sämst vad gäller psykisk ohälsa där motion

är en friskfaktor, är unga tjejer i marginaliserade förorter de som deltar minst i organiserad idrott och skulle behöva alternativ för att röra på sig.

En annan aspekt i studien är att de flesta tjejer och unga kvinnor tar upp den negativa bilden av deras bostadsområden som presenteras i media.

En negativ bild som leder till stigmatisering av deras område.

– De har en önskan om en mer nyanserad och positiv bild av platsen där de bor. Många trivs och känner sig hemma i sina bostadsområden, det är där de har sina vänner och sitt nätverk.

Sara Ferlander betonar vikten av att få vara med i processen vad det gäller stadsplanering, för att få tillit både till samhället, dess institutioner och beslutsfattare. Vilket skapar delaktighet och en vilja att ta hand om och måna om sin stad.

– Om unga kvinnors röster inte hörs så missar vi ett viktigt perspektiv för att kunna skapa en mer jämlik och socialt hållbar stad. En stad där många olika typer av människor och grupper ska kunna delta, samsas, trivas och må bra. Och en stad som utgår från de minst privilegierade grupperna är troligen en stad som gynnar alla invånare. 📍

SARA FERLANDER GÖR: Docent och lektor i sociologi vid Södertörns högskola. **AKTUELL:** Med den pågående forskningen *En stad för alla? En studie om unga kvinnors liv i en föränderlig förort* som pågår mellan 2019-2023.

MED EGNA ORD

KORT SAGT & POESI

Boktips

Hypnotisören Black edition

Lars Kepler

● En läkare försätter en svårt skadad patient i hypnos på begäran av polisen. Detta leder vidare till en rad händelser som mord, kidnappning och en intensiv polisjakt under tidspress. En rysare på ren, rak svenska. Lite skiftande i tempo men lättläst. Blodigt, brutalt i Stockholms miljö.

Den onda timmen

Gabriel Garcia Marquez

● Det är varmt, insekterna surrar och över byn ligger en odör från den döda kon som fastnat i ån. Titlar och yrkesidentiteter är viktiga, liksom de politiska poängen. Någon eller några sätter nattetid smädesskrifter på husen. Lögner, skvaller eller sanningar. Byinvånarna tar illa vid sig och saken ska utredas. En författare från Latinamerika värd att läsa. Du sugts in i boken och blir kvar där.

LO

Till Emma

● Tack för att du köpte en tidning på förmiddagen i mitten av december. Och du kom tillbaka i måndags och köpte två tidningar till. Du är en klippa.

Jag sa det redan då. Men du tyckte ej så.

Kram.

LENA FREIJ

Till mig själv

● Lena, jag har blivit gammal så fort. Min kropp verkar aldeles slut. Lena, vad har jag gjort, mina armar har blivit så smala. 60 år är väl ingen ålder att gå omkring och knarka. I går var jag bara ett barn och mina oskuldsfulla ögon dom såg min faster när jag satt på en bänk inne i stan. Tänk nu på mitt liv och var ej så naiv och framför allt, ta ej för stora kliv ut i droglivet.

Det slutar bara med att jag faller offer och dör. Jag måste vara rädd om livet.

I huvudet på min tvilling

● Du och jag är tvillingar, vi såg dagens ljus i maj 1960. Du var verkligen lojal emot mig. Jag kom först, mina lungor fylldes med luft, värsta skriket men du höll dig kvar i magen, jag vet inte vad du gjorde? Du vände och vred dig om i magen, tio minuter senare hade du bestämt dig men du kom med rumpan först. Jag var både längre och större än dig. Jag vägde 3.2 kg och du 3.1 kg, jag mätte 51 cm och du 49 cm. Det måste ha varit jobbigt för mamma.

Däremot hade jag inget hår, medan ditt huvud var täckt av mörkt hår.

Pappa sa "jasa det är flickan" och pekade på dig och "där har vi pojken" och pekade på mig. Nej, nu

har du fel så tvärtom även om man tror att flickan var den som hade hår. Men så var inte fallet. Vi lekte mycket tills tonåren kom, sen gled vi isär lite grann. Minns att pappa berättade att då vi var två eller tre år gamla så städade mamma skåp i köket och hon sträcker en glasflaska, en vanlig läsk, tom förstås, själv står hon på en stege och fixar och gör rent i skåpet.

Då säger hon till mig, "Lena ta den här", hon sträcker på sin arm och jag står intill diskbänken. Tar flaskan och böjer handen bakåt och slår sönder den emot diskbänken så den går av. Då kom Lasse min tvillingbror och går förbi och ställer sig bredvid mig

och jag tar flaskan och slår den i huvudet på min bror.

Det var bara mamma, min bror och jag hemma. Mina två äldre syskon var i skolan och pappa var på jobbet. Han åkte moped dit, typ två mil så mamma fick ringa efter honom och han snabbade sig hem. Då berättade han att jag grät mer än min bror, han fick åka in till Akademiska Sjukhuset för att sys.

Det var 2,5 mil från Uppsala, jag har ett svagt minne. Min bror har inte nångång rakat av sig håret, men jag kan tänka mig att han har ett stort ärr efter den dagen.

Ja, så kan det gå.

LENA FREIJ

ILLUSTRATION LO

Regnet

● Det regnade förliden natt, sulorna dränktes i dyn på gården.

LO

Covid 19

● I går dog morsans kusin. Det började med hjärtinfarkt och ambulans till sjukhus. 2 dagar senare dog han hemma i sängen av Covid 19 vilket han smittades av på sjukhus så klart.

Bojkotta lagen om att 4-8 personer får vistas i en lokal samtidigt den är helt IQ befriad. Virusnet överlever 3 dygn i ett rum så om 1 av 8 i en lokal lämnar ifrån sig viruset i lokalen riskerar nästa inkommande 8 att smittas av viruset.

Inför lag om handskar och munskydd så fort man lämnar hem, lya, slott och koja tills viruset utplånats i stället!

TESS

**FÖLJ
OSS PÅ
INSTAGRAM**

@situationsthlm

Och det här ska man betala 1500 kr i månaden för fast man varken har jobb eller bidrag.

IDÉ DAG REJVING ILLUSTRATION JHT

Stockholm glasklart

- Grå fasader som pennuddar riktade upp mot skyn. Årstafältets siluett, somliga som hårda räta legoblock, blandas med pastell av 40-tals snitt. Människor strosande vintrigt klädda hållandes varandra, trogna hundar bredvid sina ägare. Solen bryter fram, snön gnistrar och Stockholm är glasklart genom fönstren på tvärbanan.

LO

Älskar våra blommor

- Är det någon mer än mig, som tycker om blommor? Jag har 16 blommor i köksfönstret, tre amplar på gardinstången. Sen köpte jag två små stolar där jag har blommor på, en på en piedestal, en på väggen och resten i fönstret. Jag har även satt några skott. Jag tycker det är så väldigt hemtrevligt

med blommor, vi har åtta blommor i vardagsrummet och tyvärr en kaktus i sovrummet men det kommer mera där. Det är så mysigt och jag tror jag har gröna fingrar. Ett tips är att sätta skott, det är en bra ide, mina växer som ogräs.

LENA SIT 515

Tillbaka till gå

- Fick äntligen jobb
De behövde en grovis
Men soc tog lönen
En fjärdedel är din
Resten är vårt
Så står det i lagen

REFRÄNG:

Så, du kan gå tillbaka till gå
Du får gå tillbaka till gå

Inget härbärke mer,
Om du tjänar pengar
Ingen Bostad först
Du är alltför frisk
för en stödlägenhet
Så bo på vandrarhem

REFRÄNG

Sen kom det ett brev
ifrån Kronofogden
Betala igen
Om du tjänar pengar,
är det dags för oss
Att ta vår del

REFRÄNG

SOLO 4 TAKTER

Egentligen ville dom nog säga – tänk på oss, tänk på oss
Vi som jobbar på soc och kassan, soc och kassan.
För om ingen behöver oss – har vi ingen lön, ingen lön
Det var som om de ropade – res dig inte, res dig inte.
Sen kom kompisar från förr
Har du blivit grovis

Får man låna en spänn
Kan du bomma en cigg
Har du pengar till lunch
Jag törstar snart ihjäl

REFRÄNG

Därför sa Frank
Häng med på en bärs
Var kvar med oss
Därför sa Frank
Häng med på en bärs
Stanna kvar hos oss

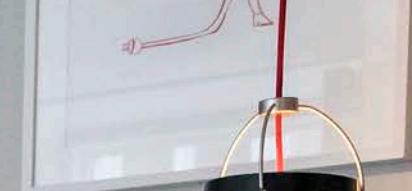
REFRÄNG X2

MARKKU

Regissör Peter Grönlund har tilldelats en Guldbagge för de två senaste filmmanuskript han skrivit. Nu ges manuskripten till filmerna *Tjuvheder* och *Goliat* ut som bok med titeln *Ett Sverige i marginalen*. Det var under sina åtta år som timvikarie i Situation Sthlms sociala verksamhet han formades som filmskapare och fann källan till sitt berättande. Och den kommer aldrig att sina. TEXT ULF STOLT FOTO ANNELI HILDONEN

Självskriven

När Peter Grönlund började skriva på det filmmanuskript som sedan blev hans långfilmsdebut, *Tjuvheder*, satt han ofta på Kungliga Biblioteket. Där fanns manuskriptet till Lukas Moodyssons film *Fucking Åmål* utgivet i bokform.

Han läste det gång på gång. Tyckte om att bara kunna hålla i ett utgivet filmmanuskript, det gjorde att det han höll på med fick konturer, kändes konkret, verkligt.

Annars finns inte så många filmmanuskript utgivna i bokform i Sverige.

– På nätet finns sidor med amerikanska filmmanus, men det är en annan grej. Lite Ingmar Bergman finns utgivet, men inte filmmanus egentligen utan mer nån slags litterära manus. That's it, vad jag vet.

Nu ges boken *Ett Sverige i marginalen* ut med de båda filmmanuskripten till *Tjuvheder* och *Goliat*, ett sätt att också lyfta filmmanuskriptet som egen läsoplevelse.

– Det är ett annat sätt att tänka, ett gestaltande, ett annat sätt att skriva levande bilder. Och det är inte säkert att alla romanförfattare skulle känna sig hemma i den formen, liksom en manusförfattare sannolikt har längre till det prosaiska skrivandet.

Peter Grönlund var en skrivande person långt innan han skrev filmmanuskript – han höll länge på med en roman som han aldrig upplevde lyfte ordentligt, ”jag dröjde mig kvar vid formuleringarna, kom liksom aldrig vidare”. Han ler åt minnet.

– Jag var nitton år och plankade Dostojevskij... herregud, det var riktigt dåligt.

När han började skriva filmmanuskript upplevde han en motsatt process.

– Det bara rann ur mig. Sen fick jag gå tillbaka och städa upp i texten.

Arbetet med manuskripten handlar mycket om att lägga tid på texten, att jobba mycket med formuleringarna och att hålla kärleken till berättelsen vid liv.

– Inte gå för djupt i prosatänket, det måste vara ganska rent men ändå precist och exakt – det är det som skapar det där drivet. Och att veta när man kan dröja kvar vid nån formulering, veta när man kan gå lite utanför manusformen och skriva till lite, som kanske går emot regelverket kring hur man ska skriva ett manus men ändå ger nåt i läsoplevelsen.

– Ett manus är ju dessutom ett inför-säljningsdokument – ett kommunikativt redskap för alla som ska beblanda sig i

projektet, från finansiärer till filmarbetare, skådisar och så vidare.

Först skriver Peter Grönlund ett treatment – själva filmberättelsen i prosaform. Hans treatments kan ibland bli ganska långa, det till *Tjuvheder* var uppe i 55 sidor ett tag.

– Det är där det stora arbetet görs. Det är dels en del dialog, men framför allt vad som ska framgå i scenerna. *Goliat*-treatmentet skrev jag under ett års tid, det vi filmar sen är manusversion två, vilket är väldigt ovanligt – man kanske skriver tio manusversioner. Men om man lägger mycket kärlek och tid på treatment så är det egentligen bara att banka ut skiten sen.

Det handlar inte bara om den hemlösa världen utan om en blick på tillvaron, ett klassperspektiv, en sorts sociala berättelser.

När han sedan sätter sig och skriver manuskriptet ser han hela filmen framför sig, varje scen exakt hur den ska vara. I manuskripten till *Tjuvheder* och *Goliat* är det dialogen som driver berättelsen, hans regianvisningar inför varje scen är tämligen korta – bara det allra nödvändigaste beskrivs: plats, perspektiv, vem som talar.

– Jag hade kunnat göra mera, markerat ut kamera och så, men jag gillar inte den typen av anvisningar, de är lite störande för texten kan jag tycka, lite fåniga. Men vissa saker kan jag inte låta bli att formulera, som ”klipp till svart ruta” eller ”musik” och var den börjar och slutar.

Du vet redan när du skriver manus exakt var musiken ska ligga?

– Ja, jag känner det, är klar över det när jag skriver manus.

I FÖRORDET TILL boken, skrivet av Dagens Nyheters mångåriga filmskribent Eva af Geijerstam, påpekar hon hur han, med filmerna *Tjuvheder* och *Goliat*, förde in en efterlängtat ton i den samtida svenska filmen:

”Han gav sig ut i – kanske borde man säga ner till – en sällan skildrad nutida verklighet bland dagens hemlösa, arbetslösa, missbrukare, socialarbetare, långtidssjuka, småkriminella i spillrorna av den idealiserade och närmast mytologiskt färgade idén om folkhemmet.”

En förklaring till varför Peter Grönlund kunde skildra just den verkligheten med en så precis blick och skärpa, med den trovärdighet och exakta tonträff i både dialog och gestaltning som båda filmerna har, är att han under åtta år jobbade som timvikarie i Situation Sthlms sociala verksamhet.

– Där fick jag blicken. Och en världsbild, nånstans att berätta ifrån, nånting att formulera. Och en självbild.

– Det är den bästa manus- och regiskolan. Och så var det ju också så att jag inte kom in på de manus- och regiskolor jag sökte. Jag behövde jobba, så jag sökte mig dit. Så visade det sig att det var det bästa

som kunde hända.

Peter Grönlund växte upp i Bromma – ”mamma pappa och två barn” – och beskriver sin uppväxt som trygg. Han är adopterad och har hela sitt liv känt sig utanför, befinnande sig i ett mellanförskap och har alltid känt att han varit tvungen att erövra alla rum han klivit in i.

– Jag kände omedelbart ett stark släktskap med personerna. Tiden där formade mig som filmare. En källa som på nåt sätt kom till mig, där vattnet aldrig sinar. Det handlar inte bara om den hemlösa världen utan om en blick på tillvaron, ett klassperspektiv, en sorts sociala berättelser som jag även nu använder mig av.

Peter Grönlund tilldelades en Guldbagge i kategorin Bästa manuskript för både *Tjuvheder* och *Goliat*, och många av recensionerna tog fasta på just trovärdigheten och äktheten i både skådespel och dialog.

– Jag träder in där, i en värld som är ny, och får det här inifrånperspektivet där jag lär känna personer som lever under de här omständigheterna. Och jag blir också vittne till ett vardagsbestyr.

Han berättar om insamlingsfasen. Då specifika ord och uttryck och kroppsrörelser, små vardagssituationer som utspelas framför honom mellan personer, gester, blickar, namn han hör nämnas, ansiktsuttryck – allt sådant registreras och samlas. ►

Peter Grönlund ser ut genom dörren till Situation Sthlms nya redaktionslokal på Torkel Knutssonsgatan 37. Under åtta år jobbade han som timvikarie i Situation Sthlms sociala verksamhet. Han saknar människorna han i jobbet mötte här: "Jag längtar fortfarande hit".

Vissa saker bara i minnet, annat blir korta anteckningar på papper som sparas.

– Det gav mig en känsla av att jag satt på nåt unikt. En förståelse. Det finns nånting i det här levernet som... jag vet ingen annan grupp människor som så ofta tvingats bära olika sociala maskor. Man talar på ett sätt hos sin socialsekreterare, på ett sätt hos advokaten, ett annat sätt på gatan eller i ett polisförhör eller i en rättsal, eller när man ringer morsan.

Han berättar om en person han mötte i jobbet som hade en teatermask – den klassiska ledsen/glad-masken – tatuerad på armen. Han frågade honom om han spelat teater.

– Han tittade på mig som om jag var dum i huvet, typ. Och svarade: ”Ja, hela livet”.

Peter Grönlund gjorde även, när han kommit lite längre i sitt manusarbete, längre intervjuer med vissa personer han fått en djupare kontakt med, och ställde ”alla de här dum i huvet-frågorna jag hade”.

– Jag ville veta exakta detaljer om hur saker går till – vilka träffas när man ska köpa ett parti amfetamin, hur går det till, vad säger man, hur tänker man, hur känns det? Eller hur fungerar en anstalt, vilka sitter på en avdelning och vad dikterar om det är lugnt där eller inte? Såna saker, typ. Vad är ett förtroenderåd?

Detaljerna landade i samma idébank som han sedan hade bruk för i båda filmerna.

– De är systerfilmer och är egentligen bara en förskjutning av klass och omständigheter. Den ena är familjen på bruksorten, den verkliga familjen. Den andra är familjen på campingen. Båda filmerna handlar om individ och grupp, grupp gemenskap och individens förhållningssätt till kollektivet.

TVÅ SAKER VAR Peter Grönlund tidigt klar över under manusarbetet – huvudrollen i *Tjuvheder* ska spelas av en kvinna, huvudrollen i *Goliat* ska spelas av en man.

– Dels för att jag fascinerats mycket av kvinnorna i den miljön. Hur de navigerar i en värld av män, och vad de behöver skaffa sig för strategier där våldskapital är allt. Och jag var tidigt på det klara med att jag inte vill att hon säljer sin kropp.

Men berättelsen i *Goliat* hade inte varit trovärdig utan en man i huvudrollen.

– Just för det här med hur väl du kan försvara dig. I öppningsscenen när han får stryk och kommer hem och ljuger om det – om han inte kan ta sig an byfånarna i trakten,

Man definierar sin grupptillhörighet utifrån ett kodat språk som utvecklats över tid. Det är jävligt fascinerande att försöka fånga det språket.

hur ska han kunna navigera i de här vuxna kriminella miljöerna där det är på riktigt?

Han beskriver *Goliat* som en värdig andra film han är väldigt glad för, en ”något mognare film än *Tjuvheder*”.

– Men *Tjuvheder* har samtidigt ett mer akut tillslag som är bra, dramat är igång redan vid den svarta rutan i förtexten – man hör hur det ringer, hon slamrar och svarar och börjar ljuga. Det är två olika filmer med olika tempon.

Båda filmerna är också utsnitt ur tid – vi kliver in i berättelsen i ett visst skede och ut ur den i ett annat, utan att serveras någon egentlig lösning.

– Det är viktigt. Jag dras också till den typen av berättelser, till ett mångbottnat slut, eller i alla fall ett slut som erbjuder olika vägar, olika fortsättningar.

Han återkommer till det där med livstempot, vardagsbestyren, flyktigheten i tillvaron.

– Vem som helst som är beredd att vara med och drifva ihop just den här slanten hänger på. Det är nåt med den tillvaron som är jävligt dramaturgisk tacksamt för filmberättandet. Såna motorer är viktiga i skrivandet. Och det har *Tjuvheder* lite mera av än *Goliat*. Den har en annan identitet.

Att läsa *Ett Sverige i marginalen* ger inblick i den noggrannhet som lagts vid

dialogen i de båda manuskripten.

– Man definierar sin gruppstillhörighet utifrån ett kodat språk som utvecklats över tid. Det är jävligt fascinerande att försöka fånga det språket, det är ju vad manusets uppgift är, utöver att hitta sin struktur och vara ett klassiskt spelfilmsmanus, för det är ju vad det är – med klassisk anglosaxisk dramaturgi i tre akter.

– Det är ju ett rövarspråk, ett kodspråk, som uppstått för att definiera ett vi och ett dom.

Och det går trender även i det språket – ord kommer till och ord faller ifrån.

– Å ena sidan är det som att kastas tillbaka i en pilsnerfilm, å andra sidan är det absolut toppmodernt. Samtidigt som det fullkomligt stagnerat i sjuttioalet, lite beroende på vilken generation vi talar om. Sen har vi också förortslangen – i brist på ett bättre ord – som smyger sig in och förändrar och gör sin del, som blandas upp med det här gammalsvenska språkbruket.

– Det är den mest intressanta språkmiljön

vi har, finns ingen mer intressant språkmiljö.

Båda filmerna skildrar också en miljö där man umgås fritt mellan generationerna – ”en sextioåring kan hänga med en tjugoåring” – vilket även det påverkar språket.

Peter Grönlund lägger också stor vikt vid namnen. Att de ska passa i miljön, till karaktärerna, samt ha en viss resonans.

Benneth, Christer Korsbäck, Minna, Harjula, Tumba-Rajje, Kimmie, Eilers, Tonni, Malmnäs – listan kan göras lång.

– Nån kan säga till exempel ”Benny tattare” – ett namn jag hört nämnas – och sen tänker jag vidare på det... det blir Benneth. Christer Korsbäck – på ett sätt är det ett väldigt klassiskt svenskt namn, även om det är ovanligt. Och har ihop med Christer ett tillslag, det är vasst, distinkt, och Christer med stavningen ch är också en viss klassmarkör.

Vissa ord och oneliners han hört som fastnat har han försökt få in i manuskripten.

– ”Jag klipper dig och sitter av två år och kommer ut och klipper dig igen, jag tar en

volta för det”. Jag minns precis vem som sa det och i vilket läge. Såna grejer fastnar. Det myllrar av såna uttryck. ”Kaffevolta”. Allt sånt jag hört har jag bara försökt hitta sätt att få in i manus. Som ”har ni läggning på det?”.

Det där med att släktbanden blir tunna om de inte kan betala i tid?

– Det är snott från *Winter's Bone*. Nån säger ungefär att ”här nånstans mellan vårt hus och deras hus är det en viss sträcka och där blir släktbanden väldigt tunna”.

Vi talar om trovärdigheten, den rikligt investerade tiden med målgruppen och relationerna han skapat.

Och insikterna och kunskapen det gav.

Det finns en scen i *Goliat* där de kommer tillbaka till bilen efter att ha rånat och grovt misshandlat en man i en jourbutik som inte betalat det han ska. Vad de pratar om i bilen är vilket straff de nu riskerar.

– Det är precis den grejen jag kan skriva för att jag kan det här. Helt ärligt. Jag hade aldrig vetat annars att konsekvensanalyserna hos de här människorna alltid handlar om straffsatsar. Det handlar alltid om konkreta konsekvenser, aldrig om mjuka värden, som att skada en medmänniska.

För tillfället sitter Peter Grönlund bakom skrivbordet på sitt kontor i stan och skriver på tre olika tv-serier – två internationella och en svensk. Även här är det en socialpolitisk värld som skildras, en kamp om överlevnad på olika sätt.

– Den världen formulerades när jag jobbade hos er. Det var där det utkristalliserade sig. Det är det jag menar med att det är så mycket bredare än hemlöshetsperspektivet – det handlar om tillvarons kamp, människan nedkokad till sitt extrakt. Jag fick ta del av det så mycket och det är det som följer med.

– De här tre tv-serierna hade aldrig fötts om jag inte jobbat på Situation Sthlm. Jag hittade en källa att ösa ur. Det är jävligt coolt. ☺

PETER GRÖNLUND

FÖDD: 1 september 1977

BOR: Södermalm

GÖR: Regissör, manusförfattare. Med filmerna *Tjuvheder* och *Goliat*, där amatörskådespelare med egna erfarenheter från den sociala miljön som filmerna skildrade agerar, skapade han ett alldeles eget berättande i svensk film.

AKTUELL: Boken *Ett Sverige i marginalen*, med manuskripten till de båda filmerna, ges ut.

Alla har rätt till en bostad

Rätten till bostad är stadgad såväl i FN:s konvention om mänskliga rättigheter som i svensk grundlag. Trots det lever minst 33 000 personer i hemlöshet i Sverige idag. Vi vill förändra det. Därför stöttar vi sedan många år Situation Sthlm i syfte att bidra till en bättre boendesituation för hemlösa och socialt utsatta människor.

Tack för att du också gör det!

SBAB!

I GATUPLANET

20

procent av de tillfrågade stockholmarna kan tänka sig att lägga mellan 10 000 och 20 000 kronor för att en anhörig ska få den begravning de vill, visar en rapport från begravningsbyrån Lavendla. Vissa vill ta farväl med pompa och ståt, medan andra vill ha en stillsam enkel ceremoni med endast de närmsta. "Här finns det inga rätt eller fel", säger Jakob Nordström på Lavendla.

Köparnas svar på säljarnas tack-sms för Swish-köpet

"Du berörde mig mycket. Hoppas allt gott ska komma till dig."

"Vi flyttar till Östermalm från Kungsholmen i vår, så vi lär ses igen."

"Tack själv, framförallt för ett betydelsefullt möte med samtal om ord och konst."

"Jag hittade en gammal Situation Sthlm-intervju med dig från 2011 och undrar om du fortfarande jobbar på att skriva din självbiografi... Jag skulle gärna vilja läsa den. Jag kommer att fråga dig om det nästa gång jag ser dig."

Svar förmedlas till respektive säljare.

GATUSLANG

"Axénolinare"

Att tvingas ordna tak över huvudet på egen hand. Baserat på tidigare socialborgarrådet Kristina Axén-Olin, som inrättade Tak över huvudet-garantin. Uttryckets upphovsman, säljaren Gunnar Nyblom, avled några år senare.

JOHAN OLSSON

Markku Ranta var statist under inspelningen av filmen *Tjuvheder*. Under tre timmar på ett iskallt industriområde i Västberga rökte han flera cigaretter än han någonsin gjort tidigare.

Hur gick inspelningen till?

– Jag kom dit på morgonen. Det var på ett industriområde i Västberga som skulle föreställa Bryggan. De hade en lokal på andra sidan gatan där vi statister fick sitta och vänta. Jag satt där till den scen skulle spelas in där Peter

tänkt att jag skulle va med.

Visste du vilken scen det var?

– Nej, jag hade ingen aning. Jag skulle bara va statist, inte säga nåt. Jag skulle stå vid en plåttunna och röka och prata med några stycken.

– Det var en hel del omtagningar. Säkert tio. Jag

tror aldrig jag rökt så många cigaretter som på de tre timmarna. Men de bjöd på dem.

Hur är det att se filmen?

– Kul att se slutresultatet. Jag har sett den ett antal gånger, den är skitbra. Peter gjorde ett fantastiskt jobb.

ULF STOLT

I väntan på vaccinet

– Mottagningarna för hemlösa personer står redo

NU PÅGÅR VACCINATION av Stockholmare på särskilda boenden och de med hemtjänst. Var och när hemlösa personer kommer att vaccineras är för tidigt att säga. Men många av dem tillhör riskgruppen.

Principen vad det gäller vaccinationen är att folk ska vaccineras i sitt närområde eller via sina ordinarie vårdkontakter. På Pelarbacken, som är en öppenvårdsmottagning för hemlösa personer, har de inte fått någon information än från Region Stockholm om eller när de får vaccin. Men enhetschef Maria Immala förväntar sig att den kommer så fort särskilda boenden är klara och det är dags att vaccinera andra riskgrupper. Och på Pelarbacken är de förberedda.

– Våra nio sjuksköterskor går en utbildning på Sophiahemmet för att lära sig mer om vaccinet mot covid-19. Vi är vana att vaccinera mot

Maria Immala

Hon säger att de håller sig uppdaterade rörande informationen på Vårdgivarguiden, precis som övrig sjukvård, och där står att riskgruppen mellan 16 och 69 år troligen blir vaccinerade under februari och mars. Och till den gruppen hör många av deras patienter.

Pelarbacken har också det register från Region Stockholm som krävs för att kunna säkerställa att alla får och tar sina två doser. Dyker inte deras patienter upp till det andra

säsongsinfluensa, men det är lite annat med hanteringen av det här vaccinet. Det återstår att se vilket vaccin vi får och vilken förvaring som krävs.

vaccinationstillfället är Maria Immala säker på att de ändå når dem via deras uteverksamhet, i form av en buss och bil som åker runt i stan till olika platser.

– När vi är ute träffar vi våra patienter på härbärgen eller andra boenden och kan ge dem dos nummer två på plats.

"När vi är ute träffar vi våra patienter på härbärgen eller andra boenden och kan ge dem dos nummer två på plats."

Maria Immala
Enhetschef Pelarbacken.

DE UNDERLIGGANDE SJUKDOMAR som gör att många hemlösa personer tillhör riskgruppen är Hepatit C, KOL, illa behandlad diabetes och högt blodtryck på grund av missbruk. Katarina Klasa, läkare på Pelarbacken, säger att en diabetes som är illa behandlad beror på att det vid aktivt missbruk är svårt att ta hand om sig på rätt sätt.

– Likaså är övervikt en riskfaktor för våra patienter, till följd av läkemedel mot psykiska besvär som gör dem överviktiga. Och användning av amfetamin ger högt blodtryck, vilket också är en stor riskfaktor.

På Rosenlundsmottagningen, som är en av Region Stockholms mottagningar där patienter erhåller metadon och Subutex, står man också i startgröparna för att vaccinera.

– Vi har både kompetens och utrymmen för att göra det. Och ett sätt för oss att vara beredda

"Svårare att hitta platser nu där de kan komma in och tvätta händerna eller gå på toaletten"

Ingmari Olofsson och Jonas Svensson, samordnare på Situation Sthlm, träffar hemlösa personer som säljer tidningen dagligen. De har inte hört något prat om vaccin säljarna emellan, och inte heller har de fått några frågor från dem om det. De tror att det beror på att säljarna får den information de behöver via Enheten för

hemlösa eller beroendemottagningarna i Stockholm.

– Det vi märker däremot är att många av säljarna säger att det är ännu svårare att hitta platser nu där de kan komma in och tvätta händerna eller gå på toaletten, som caféer, bibliotek och andra ställen dit de brukar gå, säger Ingmari Olofsson.

"Användning av amfetamin ger högt blodtryck, vilket också är en stor riskfaktor."

Katarina Klasa
Läkare Pelarbacken.

är också att se till att vi har frisk personal när det är dags. Vårt mål är att kunna vaccinera här på plats, eftersom de som kommer hit kan ha svårt att ta sig till andra ställen, säger Ulrika Dahl, enhetschef på Rosenlundsmottagningen.

Har ni fått frågor om vaccinering av de patienter som kommer till er?

– Inte nu, men i våras var det en del som frågade om det och undrade hur det skulle bli.

Sprututbytet vid S:t Görän är

också en plats dit hemlösa personer vänder sig. Maria Schütz som är enhetschef där säger att de gärna vill vara med och vaccinera när det är dags. Men att de inte vet mer än så just nu.

GERD ERIKSSON

VACCIN MOT COVID-19

I vaccinet finns en liten del av det virus som orsakar sjukdomen. Viruset är så försvagat att det inte kan skapa någon sjukdom. Genom vaccinet får kroppen i sig en kontrollerad del av det som orsakar sjukdomen.

När immunförsvaret kommer i kontakt med vaccinet reagerar det. Immunförsvaret börjar tillverka de celler och antikroppar som behövs för att kroppen ska kunna bli av med just den sjukdomen.

Magnus Thyberg, vaccinationssamordnare på Region Stockholm:

Hur ska vaccineringen av hemlösa personer gå till?

– Vi har haft gruppen hemlösa på dagordningen. Det är en av de grupper där vi ser en större utmaning och behöver tänka efter extra noga för att nå fram. Vissa av dem är i riskgrupp och i stort behov av att få ett skydd, medan andra inte är det. De kan bli vaccinerade i olika faser.

Var ska vaccinationen ske?

– Principen är att stockholmarna ska vaccineras i närheten av där de bor eller vistas och har sin ordinarie vårdkontakt. Vårdcentralerna kommer att vara en viktig knutpunkt. De som redan har regelbundna kontakter med en läkare kommer att kunna få sin vaccination där. Annars kan andra instanser vara tänkbara, som där sprutbyte sker eller via uppsökande verksamhet. Det kommer gå att vaccinera sig på vilken vårdcentral man vill och båda doserna ska tas där för att säkerställa att det är samma slags vaccin. Man registrerats efter att man fått första dosen för att se till att alla får två doser.

Magnus Thyberg

När kan vaccinationen börja?

– Nu är det särskilda boenden och de med hemtjänst som får vaccination

och även personal i kommunen som jobbar med vård och omsorg. Planeringen går väldigt fort och vi kan behöva ändra planerna när vaccinleveranserna ändras. Det är bra att hålla utkik på 1177.se där kommer det att finnas information om när det är dags för vaccination och hur man ska göra då. Vi kommer också affischera och sprida information till bibliotek och medborgarkontor för att nå ut brett.

Hur ska hemlösa personer förhålla sig tills de får vaccination?

– Det är viktigt att tänka på att hålla avstånd och träffa få så långt det går. Jag vill också skicka med att det är viktigt att söka vård om man behöver det.

GERD ERIKSSON

58 000

medarbetare i kommunal vård och omsorg erbjuds nu i nästa fas vaccination mot covid-19 av Region Stockholm. Vaccinationen kommer att ske under tre månaders tid via fasta vaccinationscentraler och mobila enheter runt om i Stockholms län. Medarbetarna får personliga erbjudanden och bokar sedan tid och plats för de båda vaccinationstillfällena.

Källa: Region Stockholm

FÖRETAGSPRENUMERATION

Med en företagsprenumeration hjälper du och ditt företag till att göra Stockholm till en bättre stad för oss alla att bo i. Vill ni också företagsprenumerera på Situation Sthlm och synas med er logotyp på denna sida? Kontakta oss:

Herman Sundgren (herman@situationsthlm.se), tel: 08-545 953 94

ZBK

 apoteket

Brunnberg & forshed

Abaton
PRODUKTION AB

ATRIUM LJUNGBERG

BYGGMÄSTAREFÖRENINGEN

Acne 艾可尼

ASSA ABLOY

 BYGGNADS

 advokatfirman sallnäs

 Capio Geriatrik

ADVOKATFIRMAN ÅBERG & CO

 Capio Psykiatri

ADVOKATBYRÅ Thomas Bodström

Autoexperterna

CEDERQUIST

afa
FÖRSÄKRING

ARVET

CERTÉ REVISION

AHRBOM & PARTNER

 AXFAST
UTVALDA LÄGEN

CHINA TEATERN

Akademikerförbundet SSR

BESQAB

COWI

 Akademikernas a-kassa

 BOLIDEN

DANVIKSHEM

ALLBA

Bonnier Fastigheter

DE BASSO
ADVOKATFIRMAN DE BASSO

ANDERS BODIN FASTIGHETER

BOTKYRKABYGGEN

 dina Dina Försäkringar

APOTEK ICA

BRANDKONTORET
Förmyndighetsövervakning

DYBECK BYGG

Effekt
Konsult & Fastighetsförvaltning AB

EM
EINAR MATSSON

Ersta diakoni

FAMILJEBOSTÄDER

f Fastighets

FF Profilreklam AB

FCG

Flinks JÄRN

FLOWY

FOURSIDE

gibon

Grönåsa Gröna Lund

Grönsakshallen
Sorunda

H2M

HAMMARBY IF

HAMMER & HANBORG

HANSA PROJEKT

HEBA
FASTIGHETS AB

Hertz
inResonance
Always in Tune

Hedström & Taube | gruppen

investor

STIFTELSEN OSCAR HIRSCHS MINNE

HMXW arkitekter

HOTELL JOUREN
ett tryggt boende

hiQ

HRM
Affärsutveckling
Relationer med affärsförare

JÖRGENSENS RÖR AB

INDUSTRI VÄRDEN

Kamasa-TOOLS

IKANO
Bostad

Indutrade
Industrial Components

KONSUMENT FÖRENINGEN STOCKHOLM

KUNGSLEDEN

WÄSTBYGG
våra hem

nytida

SKLKommentus

OSCARS
TEATERN

rubino
REKRYTERING

Swegon

YTTEC
SLIPAR LAGAR BETONGGOLV

Liljevalchs

PALMÉR
REDOVISNING AB

SPARTOI AB

LIME TRAVEL
- SINCE 1995 -

Spoon
it's a content agency

LJUNG SJÖBERG
PROACTIVE DRUG MANAGEMENT

Sandart&Partners

Trona
Patentrådgivning AB

playground

SBAB!

TURLOCKS
MÅLERI

m3 BYGG

precio
fishbone

Stavdal

TYRÉNS

M Ekholms
konsulttjänst AB

Stockholmshem

Tysk-Svenska Handelskammaren
Deutsch-Schwedische Handelskammer

Mekonomen

prima
gruppen

SHIS Bostäder

VISION

MEMFIS

Development

SVALNER
Komplett skatterådgivning

Mgruppen
SVENSKA MANAGEMENTGRUPPEN

PROLEGIA
Trygghet vid säkerhetsprövning och rekrytering

Sjukhusläkarna
FÖR UNDERSTÖDSFONDEN SAMT
WENNERSTRÖMS DONATIONSFOND

SVEASKOG

wärmex

MIKAs
Etabl. 1986
STOCKHOLM

Propeller Trim
SERVICE & FÖRSÄLNING

skandia:
fastigheter

Svenska kyrkan
SOFIA FÖRSAMLING

Wallenberg Foundations AB

SKANDINAVISKA
MÄNNISKORÄTTSS
-JURISTERNA

Svenska kyrkan
VANTÖRS FÖRSAMLING

WALLENIUS MARINE

Nordins Svets AB
BO NORDIN AB

RAMBOLL

Svenska kyrkan
VÄSTERMALMS FÖRSAMLING

WALLENSTAM

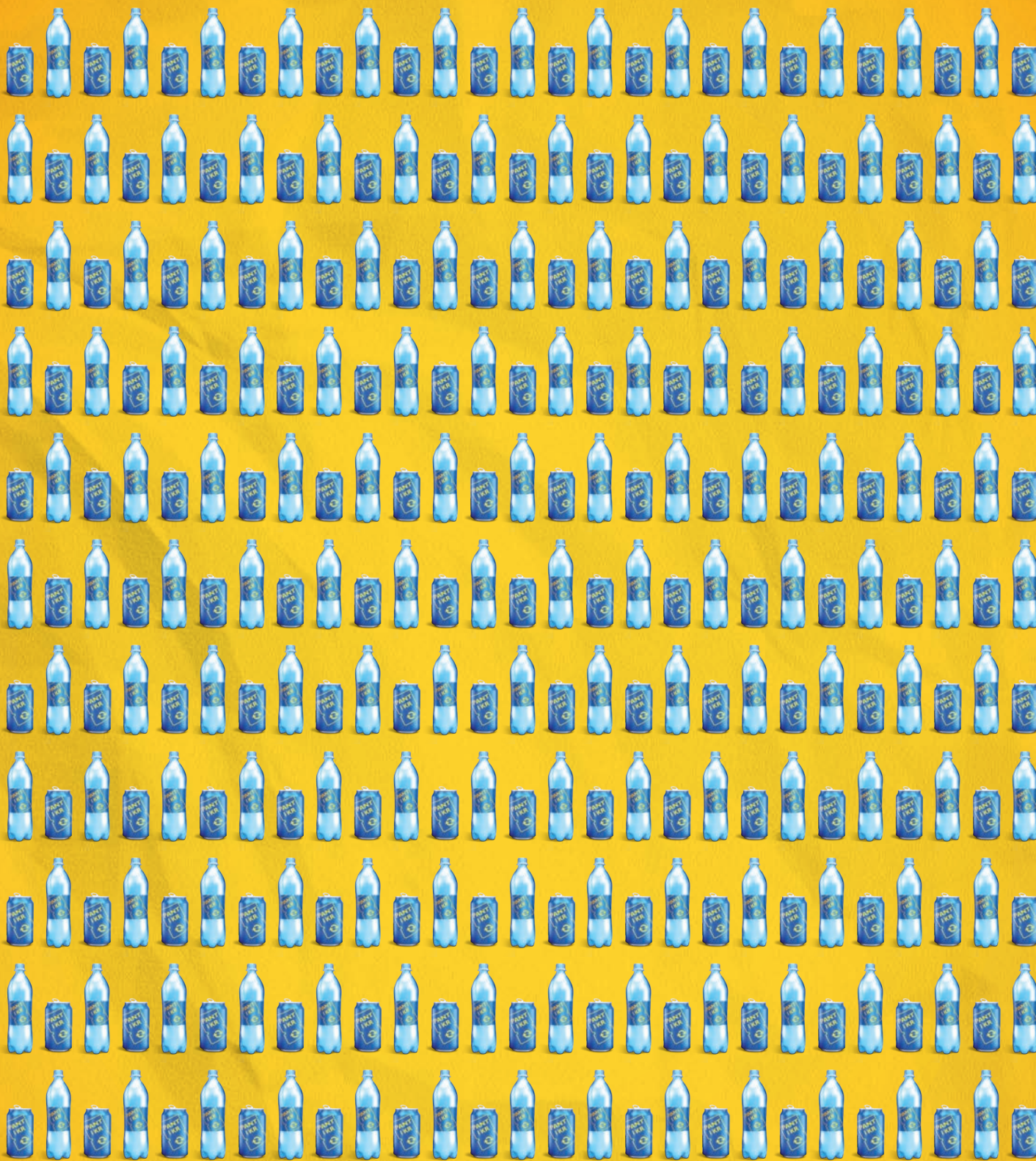
norrenergi

SKEPPSBRON
SKATT
TAXAND

SB
Svenska Bostäder

Har du mycket pant?

På våra pantmottagningar i Årsta, Frihamnen och Kungens Kurva kan du lämna in hela säckar med pant. Pantpengarna får du insätta på önskat bankkonto och du får naturligtvis samma ersättning som i butik.

Läs mer på www.pantamera.nu. Tack för att du pantar!

PANTAMERA

STOCKHOLMSKRYSSSET

Lös, skicka in och vinn

Som en liten paus i läsningen tycker vi att du nu, när du blåddrat ända hit, ska hämta en penna, lösa korsordet och skicka in det till oss.

Via vår intrikata slumpgenerator kommer sedan tre vinnare att dras bland de inskickade rätta lösningarna.

Den stolta vinnaren belönas med samlings-skivan *Ljusglimtar ur RadioSkugga* från det prisbelönta radioprogrammet RadioSkugga från 2012.

Andra och tredje pris är ett nyckelband med Situation Sthlms logga på.

Förra månadens vinnare:

Göran Age,
Upplands Väsby

Nyckelband:

Barbro Svedberg,
Nynäshamn
Roland Ström, Östersund

Se förra månadens lösning på sidan 30.

Stockholmskryssset är ett samarbete mellan Situation Sthlm och tidningen Kryssset, en månadstidning för alla kryssintresserade.

KRYSSSET

SYSTEMATISKT	SMÅ FÅGLAR	OCKSÅ ETT KOFFEIN	GÖRS DET I SMYG	TOVIG STÅR FÖR STRONTIUM	STÅR FÖR TURKMENISTAN	ALE	LURVIGA	RÄKNEORD	BEGÄR STÅR FÖR YEMEN
						SES UNDER KUVERT			
KÄRVE I SÖDER			BOAN						
FLY				GROTESKT AVVIKANDE	KAP I SLALOM				DEN ÄLDRE ÄR POETISK
KÄRN-LÄGE			DET ÄR MILJÖVÄNLIGT I VISS LÖSNING						
HAR BRO TILL FRISCO	VAR MEST VASS		SES I KÖK			RENKARAVAN LIVSTYCKE			GAPFLABBA
	KRITISERA		KANELSNÄCKA?						
HETTE CHE					PÅ POTATIS		VIRVEL I ÄLV		
					RENAR		BÖR DET INTE I MAJ		
					FÖRS ÖVER FÄR EFTERKOMMANDE			KAN FÖRSTÄRKA	
								BÄR I KYLA	
GEMEN	GANA			ÄR DET I FARTFYLLD MUSIK HAS MED DEL		SÖMNTYP			
BILDAR		GÅR I TAG					FART PÅ SKIVA SEDVÄNJA		HAR EGET KLIV
		ÄR LYCKAD PÅ FRAMGÅNG							
BLEV ADLAD BRITT			SES UPPÅT	SPELA ALLAN?				KAN MAN ANLAG INTERJEKTION	
				KÄRRA MED KART					
KOMMER EFTER					VÄRME AXLAR			GRÄBEN	
LÖSNING				BISTRA TIDER		BARRSKOGSOMRÅDE			

©Tankesport Foto: Bigstock

Namn: _____

Adress: _____

Postadress: _____

Skicka in ifyllt kryss senast 15 februari till: Situation Sthlm Torkel Knutssongatan 37 118 49 Stockholm

"Barn, precis som vuxna, klarar av berättelser med mörka stråk" – Bengt Ohlsson om barnboksdebuten *Pengarna*.

"Det är som att vaska efter guld."

Frida Hyvönen

MUSIK För sitt förra album *Kvinnor och barn* fick Frida Hyvönen två Grammisar och en rad andra utmärkelser. Ändå var hon inte speciellt nöjd med skivan, utan vill skriva ännu bättre låtar och fortsätta utveckla sitt konstnärskap.

5 mars kommer albumet *Dream of Independence* där hon skriver på engelska igen.

– Nya skivan handlar om oberoende och att tillhöra flocken – om det går att kombinera. Låtarna är allmänmänniska och tar upp ämnen som det inte brukar skrivas låtar om, "New Vision" handlar till exempel om ägglossning.

Frida Hyvönen säger att berättelserna i hennes låtar finns där ute i samhället bara man tar sig tid att hitta dem. Att de är kittet och kommunikationen.

STUDIO BRILLOM HJELTE

– Det är som att vaska efter guld eller att sudda bort vartefter med en pensel. Jag vrider och vänder länge på mina texter tills jag känner att berättelsen finns där. Jag vill skriva bruksmusik som människor kan använda.

"A Funeral in Banbridge" från

kommande albumet har redan släppts som singel. Låten betyder mycket för Frida Hyvönen.

– Den är till en viss del självbiografisk och handlar om en vän som dog. Som allt annat i mina texter är den lånad från mitt liv.

GERD ERIKSSON

Gustav Lindh årets svenska Shooting Star

FILM Under ett tre dagars online-program i slutet av februari kommer Gustav Lindh att delta i olika promotions- och nätverksaktiviteter, bland annat om rollsättning.

Och som en av tio europeiska skådespelare som

FOTO MATTIAS HUSS

utsetts, kommer han också att presenteras för publik vid en prisceremoni under Berlin filmfestivals Summer Screenings. Datum för ceremonin är inte bestämt.

Gustav Lindh är enligt egen utsago "gallet tacksam

och glad" för utnämningen.

– Det här känns stort och ärofyllt. Möjligheten att skapa nya bekantskaper på europeisk och internationell mark är ett stort privilegium som jag ska försöka förvalta på bästa sätt.

ULF STOLT

En pappa skriven ur en dotters blick

BOK Philoméne Grandin har skrivit *Glöm allt men inte mig* om sin pappa Izzy Young – han som bokade Carnegie Hall till Bob Dylan 1961 och därmed blev en del av musikhistorien, flyttade till Stockholm 1973 och som hade kvar sitt Folklore Center på Wollmar Yxkullsgatan till bara något år före sin död 2019.

Men som framför allt var hennes älskade pappa.

En okuvlig man som hedrade och älskade livet. Och sin dotter. Och musik och poesi. Och därför levde sitt liv som han kunde.

ULF STOLT

LARS BERGMANN

Värt att kolla upp:

Mörkermanifestet

Johan Eklöf

BOK Om vikten av att förstå mörkret och dess nytta och om vårt nedärvda behov av mörker.

Pretend it's a city

TV Författaren och New York-bon Fran Lebowitz i klyftiga och snabbkäftade samtal med Martin Scorsese om staden, människorna och allt i den som irriterar henne.

P3 Din gata

Sveriges Radio Play

RADIO Nytt för säsongen är programmet Stationen som sänds dagtid från Stockholm med djupgående artistintervjuer, gjorda av Petter Hallén.

FÖLJ OSS PÅ INSTAGRAM

@situationsthlm

DÅTID STHLM

FEBRUARI 1988

DET SAKNAS 100 poliser i Stockholm, trots att det finns för många poliser i landet – 17 000 poliser till 16 000 tjänster. Problemet är att de lediga poliserna inte finns där de lediga jobben finns.

Den genom tiderna största rättegången i Sverige om ekonomisk brottslighet inleds mot bankiren KG Jansson och 23 förmögna svenskar vars kapital hans bolag förvaltat.

Snöskottarna var väl förberedda. Snöfallet som SMHI varnat om kom vid midnatt och vid klockan 3 var man igång med att ploga och sanda med 50 plogbilar, 30 sandbilar, 60 lastmaskiner och 100 gångbanmaskiner och cirka 200 man skottade trappor och övergångsställen.

Handbollslaget Cliff, med Staffan Olsson som kreativ motor, ligger på andra plats och kan bli det första Stockholmslaget på 11 år att nå slutspel.

Depeche Mode på Isstadion. Nitzer Ebb är förband.

Calle Kindstedt i Grödinge är förbannad. Någon köper och säljer sparobligationer i hans namn och med hans personnummer. Och Skattemyndigheten kräver sedan honom på skatten.

Det amerikanska skådespelarfacket säger slutligen nej – Tommy Körberg får inte spela huvudrollen som Anatolij i *Chess* på Broadway, jobbet går till en amerikansk skådespelare.

ENLIGT EN STUDIE av 231 socialbidragstagande familjers ekonomi i Gubbängen, Rinkeby, Vällingby, Skärholmen och Trollhättan, kom

I en proposition föreslår regeringen att det ska bli förbjudet att bära kniv på allmän plats. Förbudet ska gälla även andra gatustridsvapen som batong, kaststjärna och knogjärn.

utredaren fram till att 300 av de 590 utbetalade miljonerna går till konfiskationsföretag. De undersökta hushållen hade i genomsnitt 75 000 kronor i skulder, det mesta till kortföretag.

Susanna Beijner, 22 år från Stockholm, vinner Miss World för gifta kvinnor.

Det fattas intensivvårdssjuksköterskor på Huddinge sjukhus, därför tvingas många operationer att ställas in. Vissa med bara en kvarts varsel.

Torgny Mogren står över tremilen vid OS i Calgary.

Vid den så kallade Styckmordsrättegången tar advokat Bengt H Nilsson fram sagoboken *Tomtar* och hävdar att det är från den som huvudvittnet, den lilla flickan, fått sina påståenden om vad hon sett.

Före detta Television-gitarristen Richard Lloyd spelar på Hard Rock Café.

Dagisbarnen på Södermalm slänger sina tandborstar. Enligt nya rön från Folk tandvården räcker det om barnen borstar tänderna morgon och kväll. Tandborstarna på dagis

DE SISTA GRATIS PARKERINGSPLATSERNA I STOCKHOLMS INNERSTAD FÖRSVINNAR.

sprider för mycket baciller och tas därför bort.

Hans Aiderfors försöker samla ihop 15 miljoner för att Kista ska få tillbaka den gamla vikingasjön Arvinge träsk.

Socialstyrelsen inrättar ett nytt aids-kansli med en ny tjänst som samordnare av aidsfrågor.

Fastighetsdirektör Göran Långsved anser att det går att bygga cirka 13 000 lägenheter i Stockholms hamnar.

TINGSRÄTTEN FRIAR TVÅ av husockupanterna från Luntmakargatan från anklagelserna att ha kastat ägg på polisen. Förra året dömdes 27 ungdomar för olaga intrång.

Actionkomedin *Strul* med Björn Skifs i huvudrollen har premiär på tre biografier.

136 000 personer med startpunkt utanför tullarna tar bilen in till stan varje dag.

I en proposition föreslår regeringen att det ska bli förbjudet att bära kniv på allmän plats. Förbudet ska gälla även andra gatustridsvapen som batong, kaststjärna och knogjärn.

Hyresgäster i Enskede-Dalen kräver Svenska Bostäder på 100 miljoner i ersättning för den så kallade Dalensjukan. Man tror den beror på flytspackel i kombination med dålig ventilation.

De cirka 10 000 stockholmarna som mellan 1983 och 1987 fastnat i en av SL:s biljettkontroller men struntat i att betala straffavgiften, kommer inom kort att få ett inkassobrev.

De sista gratis parkeringsplatserna i Stockholms innerstad försvinner.

ULF STOLT

FEB

1914

Bondetåget, i protest mot statsminister Karl Staaffs försvarspolitik, tågar till Stockholms slott. Där kung Gustaf V håller sitt så kallade borggårdstal.

1795

Carl Michael Bellman avlider en vecka efter sin 55-årsdag i tuberkulos och begravs i en omärkt grav på Klara kyrkogård.

1995

Gratis tidningen Metro kommer ut med sitt första nummer i tunnelbanan i Stockholm. Den svenska utgivningen lades ner 8 augusti 2019.

KU-förhören med anledning av Ebbe Carlsson-affären

Expressens reporter Per Wendel avslöjade bokförläggare Ebbe Carlssons hemliga inblandning i Palmeutredningen 1 juni 1988. Samma dag togs hans livvakt av tullen i Helsingborg med olaglig avlyssningsutrustning i bilen. Med PKK-spåret som central punkt fanns dolda förgreningar in till SÄPO, icke diarieförda rekommendationsbrev, hemlig telefonavlyssning, trådar till Stig Berglings flykt och svenska ambassadören Carl Lidbom i Paris.

Justitieminister Anna-Greta Leijon avgick en vecka efter att affären avslöjats.

De följande KU-förhören på hösten 1988 tv-sändes och fick stor medial uppmärksamhet. Rikspolischef Nils Erik Åhman, stadsminister Ingvar Carlsson, Anna-Greta Leijon, Ebbe Carlsson och de båda SÄPO-agenterna Walter Kegö och Jan-Henrik Barrling var några av dem som kallades till Konstitutionsutskottet och förhöordes.

Replikskiftet mellan Carl Lidbom och Anders Björck har gått till eftervärlden som en parlamentarisk klassiker. På frågan om han låtit sin hustru läsa hemligstämplat material, svarar Carl Lidbom:

– Du får inget svar på den frågan, för jag anser att det är trams.

Anders Björck replikerar skarpt:

– Jag tycker icke det ankommer på Carl Lidbom att fälla såna yttranden här. Du ska veta hut när du är här. Punkt.

PÅ HÖRNET

Gjörwellsgatan/Rålambsvägen

"Det är fantastiskt att vara nybliven mamma."

NAMN: Margareta Enqvist Torkkel

ÅLDER: 31 år

BOR: "Längre bort på gatan"

Vart är du på väg?

– Jag ska träffa en kompis som också är föräldraledig och ta en promenad på Söder, det blir nog utmed Söder Mälarstrand. Vi brukar ses och gå med barnen. I dag är det äntligen sol.

Vem är det som ligger i vagnen?

– Hon heter Tove. Hon är tolv veckor, en väldigt ny människa. Det är fantastiskt att vara nybliven mamma. Nu vill jag bara att pandemin ska vara över. Jag kommer att vaccinera mig när jag erbjuds, men jag vet inte om nyblivna mammor tillhör någon särskild vaccinationsgrupp.

TEXT **ULF STOLT**

FOTO **MAGNUS SANDBERG**

VI ÄR DÅ, NU OCH SEN – OCH VI SES SNART IGEN

Vi i Hammarby Bandy hade önskat att vi med vårt idrottsliga engagemang hade kunnat skapa lite extra värme denna vinter, precis som vi brukar. Men under det här speciella året och den här speciella vintern råder som bekant andra förutsättningar. Vi gör dock så gott vi kan, precis som vi vet att du också gör. Oavsett vilka utmaningar vi står inför så tänker vi fortsätta att kämpa, precis som vi vet att du också gör. Vem du än är och var du än befinner dig så vet vi att vi står vid varandras sida, och vi önskar dig en så varm och kärleksfull vinter och jul som möjligt.

HAMMARBY BANDY

VÄRLDSKLASS PÅ RIKTIGT

Tack till alla er som inte reser med oss.

Tack för ert tålamod, för att ni
håller ut och håller avstånd.
Och tack för att ni som reser bara
gör det om ni verkligen måste.